

Under 1900-talet har stora förändringar skett i synen på buddhistisk meditation. Från att ha varit en övning som bara ägt rum på kloster och bland ett fåtal munkar, har meditation nu blivit något som både ordinarie lärare och lekmannalärare börjat lära ut till lekfolk. Meditation framställs som själva hjärtat i buddhistiska traditioner, och som det element som kan isoleras och tas ur sitt religiösa sammanhang för att sedan läras ut i en sekulär inramning. Därigenom har meditation kommit att bli det enskilt viktigaste bidraget från buddhistiska traditioner till de nya former av andlighet och religiositet som den svenska majoritetsbefolkningen kommer i kontakt med. Praktiken återfinns även i de terapiformer som numera erbjuds inom svensk sjukvård, där mindfulness-baserade terapier snabbt har ökat i popularitet de senaste åren. Planks avhandling undersöker på vilket sätt en religiös tradition förändras när den överförs till en ny kontext; hur den mottas och införlivas i sin nya kontext samt hur enskilda individer i Sverige uppfattar och använder sig av denna tradition. Undersökningen genomförs genom att belysa globaliseringen av en burmesisk metod för insiktsmeditation, *vipassana*, som numera även spåras i flera av de sekulära mindfulness-baserade terapier som används i terapeutiska och medicinska sammanhang. Förutom att bidra till förståelsen av och för nya buddhistiska rörelser, buddhistisk meditation och religionsbyten i det nutida svenska samhället, vill studien medverka till en fördjupad kritisk diskussion kring mindfulness.

Simon Stjernholm, Lunds universitet, *Lovers of Muhammad* (Lund: Lunds universitet, 2011)

Avhandlingen *Lovers of Muhammad: A Study of Naqshbandi-Haqqani Sufis in the Twenty-First Century* visar hur en grupp nutida sufi-muslimer förhåller sig till bl. a. islams historia, samhället de lever i och europeisk politik rörande islam och muslimer under 2000-talet. Studien behandlar både individuella livsberättelser, publikationer, sociala sammanhang och politiska aktiviteter där sufism visas vara en levande och föränderlig form av muslimsk religiositet. Sufism beskrivs ibland som ”islamisk mystik” med fokus på individens personliga strävan efter självförbättring och kontakt med en gudomlig dimension, men olika sociala sammanhang är avgörande för hur sufier praktiserar islam.

Stjernholm behandlar de senaste tio årens utveckling inom Naqshbandi-Haqqani i London, som leds av den turkcypriotiske Shaykh Nazim (f. 1922). Avhandlingen undersöker hur aktiviteter och narrativ ger mening och identitet till deltagare i denna orden.

Agneta Lejdhamre, Uppsala universitet, *Psalm – kön – kyrka. Könsförståelse och kyrkosyn i Den svenska psalmboken och i Svenska kyrkans kyrkomöte*. (Skellefteå: Artos, 2011), 305 sid.

Utifrån avhandlingens övergripande syfte att klargöra könsförståelse och kyrkosyn i Den svenska psalmboken och i Svenska kyrkans kyrkomöte samt att utveckla en könsförståelse för det jämställda samhällets kyrka undersöks psalmtexternas könsförståelse ur såväl ett jämställdhets- som ett ecklesiologiskt perspektiv.

Könsförståelsen visas vara dikotom och värdediskriminerande till mäns fördel. Det som konnoterar *man* framställer människan i gemen. I språket blir Gud en man och mannen gudomlig. Det som konnoterar *kvinnor* framställer henne som underordnad relationsperson. Könsförståelsen framstår i skarp motsättning till samhällelig jämställdhetsdiskurs.

Den asymmetriska könsförståelsen slår igenom även i psalmtexternas kyrkosyn. Kopplingen mellan psalmtext, kön och kyrkosyn i Svenska kyrkans kyrkomöte kännetecknas såväl av könsblindhet som av klar brist på problemmedvetenhet vad gäller ett mansdominerat språk. Genom teorin om symboliskt universum visas att det ensidigt manligt könade språket för Gud har kunskapsteoretiska implikationer. Sist ges förslag på ett språk utan dikotom och värdediskriminerande könsförståelse. Detta utmärks av att kvinna och man presenteras så att könsstereotyper utmanas och av att orden för Gud konnoterar såväl kvinna som man, även här utan könsstereotyper.